

КУ «Харківський обласний центр молоді»
ГО «Вік Можливостей»

Що повинна знати молодь з фінансової грамотності

Базова інформація

м. Харків, 2020

Друзі!

Ви тримаєте в руках унікальний збірник: мало теорії і багато практичних завдань. Дуже хочеться, щоб усвідомили — в світі грошей можливо все, на що ви зважитесь.

Об'єднавшись, ГО «Вік Можливостей» і КУ «Харківський обласний центр молоді» впроваджує фінансову культуру, до якої входять:

1. Фінансова грамотність
2. Фінансове планування
3. Фінансова дисципліна
4. Фінансовий ментор
5. Фінансовий результат

З вірою у ваші фінансові можливості, ваші співавторки:

ЛІЛІАНА СЕМЕНЮТА

Тренерка та фінансовий коуч,
голова ГО «Вік Можливостей»

☎️ +38 (050) 751-18-12
✉️ lilianna.semenuta@gmail.com

ТЕТЯНА ШЕВЧУК

Психолог, начальник відділу
Молодіжного центру праці,
КУ «Харківський обласний
центр молоді»

☎️ +38 (067) 724-20-32
✉️ shefa182812@gmail.com

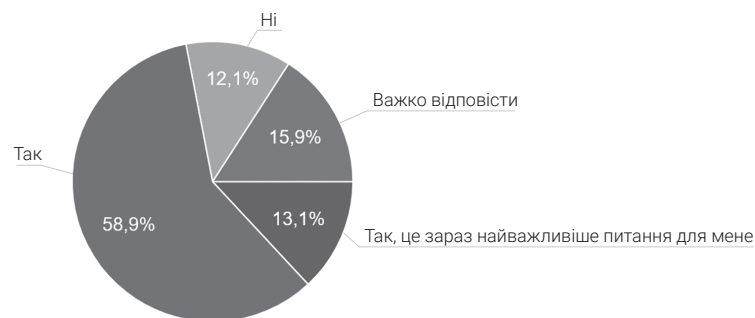
Програма курсу з ФІНАНСОВОЇ КУЛЬТУРИ

Формат: 2,5 місяці (он/офлайн 1 раз на тиждень, 2 години)

- Психологія фінансів
- Фінансова культура
- Можливості пенсійної та медичної реформи
- Фінансова дисципліна
- Фінансові мета та планування
- Фінансові інструменти
- Фінансові закони
- Професія «Фінансовий консультант»
- Особистий фінансовий план
- Іспит

Чи потребуєте Ви в підвищенні своєї фінансової культури?

Результати соціопитування фінансової культури молоді на сайті docs.google.com

ЩО ВИ ДУМАЄТЕ ПРО ФІНАНСИ? _____

Як протистояти фінансовим проблемам?

«Один з найбільших недоліків нашої системи освіти полягає в тому, що вона не дає нам зовсім ніяких фінансових знань. ... уміння поводитися з грошима абсолютно необхідно для виживання кожної людини, незалежно від того, багатий він чи бідний. ... Не володіючи фінансовими знаннями, вони роблять нерозумні вчинки.»

Роберт Кіосакі

Коли ми (КУ «Харківський обласний центр молоді» в особі Тетяни Шевчук та ГО «Вік Можливостей» в особі Ліліани Семенюти) з 2019 року стали активно займатися питаннями фінансової просвіти молоді, то не знали, що потрапили в «трендовий напрямок». Світ змінюється дуже швидко і пред'являє сьогодні ряд вимог, серед яких одна з головних є — управління фінансами.

Методичний посібник, який ви тримаєте в руках, — перший практичний крок до створення і управління життям своєї мрії через фінансове просвітництво і фінансову культуру. Заробляти ми якось вміємо, складніше — «зберегти» і «примножити».

Гроші — не є метою, але, при вмілому управлінні, вони допомагають вибудувати якісне життя собі і своїм батькам. Нажаль, нас та наших батьків не вчили фінансовій культурі. Україна зайняла останнє місце в рейтингу фінансової грамотності населення (на липень 2019) серед країн Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Опитування проводилося Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) спільно з НБУ у всіх областях України серед громадян різного рівня добробуту у віці від 18 до 79 років.

За результатами дослідження, найнижчий бал з фінансової грамотності у громадян нашої країни у віковій групі від 18 до 24 років, найвищий — в групі від 25 до 34 років.

Індекс фінансової грамотності включає три основні блоки (максимум до 7 балів кожен): за рівнем фінансових знань українці набрали 4 бали, за рівнем фінансової поведінки — 5,2 бали, а відношення до фінансових питань принесло всього 2,4 бали.

Багато українців не змогли про себе порахувати, що телевизор за 10 тис. грн зі знижкою в 1500 грн вигідніше, ніж цей же телевизор зі знижкою в 10%. Відразу 22% вирішили вибрати телевизор з 10—відсотковою знижкою як більш вигідну пропозицію магазину.

Українці схильні повертати надмірну здачу в магазині (68% проти 14%), але будуть отримувати зарплату в конверті (48% проти 33%) і не платити податки (41% проти 38%).

Начебто все гаразд, але....

Про Фінанси

Фінанси (від лат. «Financia» — готівка, дохід) — це сукупність матеріальних ресурсів. Причому фінанси можуть належати фізичній особі, бізнесу, державі. На побутовому рівні для кожного з нас фінанси звичайно означають «гроші». **Фінанси — це гроші в русі.** Дієслово «Фінансувати» означає «постачати грошима». Фінансові ресурси — це всі можливі засоби, які є в розпорядженні для виділення грошей.

Фінанси можна розділити умовно на два види:

- ▶ Державні / муніципальні
- ▶ Особисті / сімейні — саме з ними ми будемо працювати з методичкою.

Функції фінансів:

Розподільна — гроші розподіляються в різні галузі і сектори, щоб усі працювали і створювали блага.

Контрольна — контролювати процеси і розвиток економіки.

Стабілізуюча — підтримка стабільності в країні і житті кожної людини

Регулююча — наведення порядку в суспільстві

Стимулююча — за хорошу працю, ідеї та інше, як відомо, добре платять.

Фінансовий ринок — це ринок (найчастіше біржа), що обслуговує торгівлю фінансовими активами, управління фінансовими ризиками і сприяє інвестиціям.

ФІНАНСОВІ РИНКИ ТА ПОСЛУГИ:

1. Грошовий ринок: на цьому ринку відбувається купівля і продаж грошей за допомогою процедур запозичення і кредитування. Основа всіх фінансових ринків.

2. Ринок цінних паперів: обслуговує випуск і купівлю-продаж цінних паперів.

3. Валютний ринок: на валютному ринку йде торгівля іноземною валютою, а також чеками, векселями, грошовими переказами та іншими платіжними документами в іноземній валюті.

4. Товарний ринок: обслуговує купівлю і продаж великих партій товарів.

Крім цього, фінансові ринки поділяються на первинні та вторинні. На первинних ринках йде торгівля щойно випущеними паперами.

В Україні налічується понад 3000 мільйонерів

В Україні, згідно з деклараціями за 2019 рік, налічується 3150 громадян, дохід яких перевищив мільйон гривень. Понад мільйон гривень доходу задекларували 3150 громадян, яким визначили до сплати 393 млн гривень податку та понад 47 млн гривень військового збору.

Найбільше осіб, які отримали дохід понад мільйон грн:

- ▶ Київ — близько 1200 мільйонерів.
- ▶ Харківська область — 278 мільйонерів.
- ▶ Дніпропетровська область — 270 мільйонерів.

ЩО ВИ ТЕПЕР ДУМАЄТЕ ПРО ФІНАНСИ? _____

СОЦОПИТУВАННЯ ФІНАНСОВА КУЛЬТУРА МОЛОДІ

Завдяки цьому унікальному дослідженню і народилася ця методичка та курс з фінансової культури як відповідь на запит студентської молоді Харкова. Як ілюстрації до матеріалу, використовуємо результати опитування.

Мета: Виявлення рівня фінансової культури молоді.

Завдання:

- ▶ Визначити рівень фінансової культури
- ▶ Провести аналіз результатів анкетування з метою підготовки заходів щодо виявлених проблем
- ▶ Показати значимість фінансової культури
- ▶ Розвивати вміння розпоряджатися особистими фінансами.

Плановані результати:

- ▶ На підставі проведеного дослідження виявити відношення молоді до усвідомлення грамотного розпорядження фінансами
- ▶ Визначити найбільш цікаві для опитаних питання
- ▶ Спланувати створення курсу за Фінансової Культури для Молоді

Питання, на які ми разом намагалися знайти відповіді:

- ? Чи вважаєте ви, що гроші для вас важливі?
- ? Як ви вважаєте, наскільки важливо для людини в сучасному суспільстві вести облік особистих коштів та планувати свій бюджет?
- ? Чи ви ведете облік своїх особистих коштів?
- ? Якими послугами у фінансовій сфері хотілося б користуватись, але ви не знаєте як?
- ? Чи ставали ви або ваші знайомі/родичі жертвою шахраїв?
- ? Якими джерелами ви користуєтесь для отримання відомостей з питань фінансової культури?
- ? Чи потребуєте ви підвищення своєї фінансової культури?

Проводиться в рамках партнерського проекту #ФинансоваяКультураМолодежи. Організація і проведення соціального опитування: ГО Вік Можливостей, КУ "Харківський обласний центр молоді", Департамент науки і освіти ХОДА.

Розмір прожиткового мінімуму в Україні

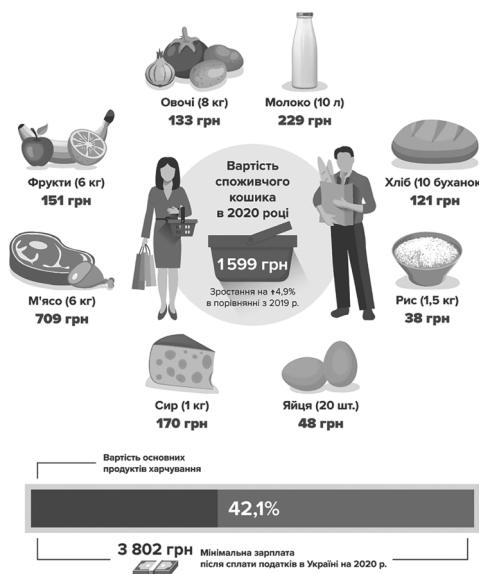
З 1 липня 2020 року встановлюються нові розміри прожиткового мінімуму: на одну людину на місяць він складе **2 118 грн** (узагальнений показник).

Для основних соціальних і демографічних груп населення з 1 липня 2020 року встановлено наступні показники прожиткового мінімуму:

- ▶ Для дітей у віці до 6 років — **1 859 грн.**
- ▶ Для дітей у віці від 6 до 18 років — **2 318 грн.**
- ▶ Для працездатних осіб — **2 197 грн.**
- ▶ Для осіб, які втратили працездатність — **1 712 грн.**

При цьому розмір мінімальної заробітної плати не зміниться.

Як і з 1 січня 2020 року, він складе в місячному розмірі **4 723 грн**, з 1 вересня — **5 000 грн.**

ЩО ВИ ТЕПЕР ДУМАЄТЕ
ПРО ФІНАНСИ? _____

Життєвий цикл людини

Подивіться системно на ваше життя: де ви перебуваєте зараз? Згадайте про ваших батьків та бабусю й дідуса з обох сторін. А тепер — які плани і цілі ви ставите перед собою на горизонті всього життя, враховуючи фінансовий рівень життя ваших близьких родичів?

Цілі, плани, бажання						
ВІК	до 14 років	14-21 років	22-35 років	35-50 років	50-65 років	65+
ПЕРІОД	Фінансове дитинство	Фінансова юність	Фінансове становлення і розвиток	Фінансова зрілість	Уповільнення ділової активності	Пенсійний період

Фінансовий консультант — в ТОПі професій!

У світлі пенсійної і медичної реформи, фінансовий консалтинг та консультування стають суперактуальними.

Обов'язки фінансового консультанта:

- ▶ Індивідуальна консультація з особистих фінансів, інвестицій
- ▶ Інформаційна підтримка клієнтів з питань інвестування
- ▶ Розробка бюджету (особистого, сімейного, корпоративного)
- ▶ Прогнозування щомісячних доходів та витрат, ведення фінансового плану
- ▶ Підбір індивідуальних і корпоративних інвестиційних програм
- ▶ Участь в розробці цінової політики компанії
- ▶ Підготовка статистичних звітів (за підсумками діяльності компанії, роботи на фінансових ринках тощо.)

Вимоги до ідеального фінансового консультанта:

- ▶ Вища профільна освіта
- ▶ Досвід роботи в сфері фінансів не менше 1 року
- ▶ Знання фінансового менеджменту та бухгалтерського обліку
- ▶ Знання фондового ринку і ринку цінних паперів
- ▶ Досвід аналізу та оцінки фінансових ризиків
- ▶ Знання ПК та володіння англійською мовою
- ▶ Навички продажів

Реальні запити Клієнтів:

- ▶ Дохід зростає, але вільних грошей небагато. Як почати управляти фінансами, відкладати їх?
- ▶ Є вільні кошти, куди і як інвестувати?
- ▶ Уже є вкладення, як зробити так, щоб вони працювали ефективніше?
- ▶ Яким страховим компаніям і банкам довіряти?
- ▶ Суми лежать на депозиті, як інвестувати надійно?
- ▶ Як забезпечити собі старість?
- ▶ Як створити капітал, який не ділиться при розлученні?
- ▶ Як забезпечити майбутнє дітям: освіта, квартира?
- ▶ Як купити квартиру без іпотеки?
- ▶ Як відійти від справ і отримувати рентний дохід?
- ▶ Як подбати про своє здоров'я — які страхові продукти придбати?

Дохід фінансового консультанта

Коливається й залежить від місяця та форми праці: в компанії за оклад, або — підприємець без обмежень по доходу. Важлива клієнтська база, яку він обслуговує і переліку послуг, що надаються.

Приблизний перелік:

- ▶ Консультація разова — від **300 грн** до **5000 грн/год**
- ▶ Складання особистого фінансового плану — від **500 грн**
- ▶ Складання інвестиційного портфеля — від **1 500 грн/год**
- ▶ Інвестиційний супровід **0,5–2%** від величини портфеля або фіксована сума
- ▶ Свої продукти: книги, вебіари — від безкоштовно до **1 000 грн**
- ▶ Курси з управління особистими фінансами — до **10 000 грн** за курс

Фінансовий консультант: середня зарплата в Україні

За вакансіями

За резюме

Вся Україна

Середня зарплата

15000 грн

Розподіл зарплат

Зараз на сайті

117 вакансій «Фінансовий консультант» в Україні >

Скільки отримує фінансовий консультант в Україні?

В середньому «Фінансовий консультант» в Україні заробляє 15000 грн. Це медіана заробітних плат за даними з 17 вакансій, розміщених на Work.ua із заголовком «Фінансовий консультант» і за схожими запитими-синонімами «Financial adviser», «Фін. консультант», «Фінансовий радник» та ін. за останні 3 місяці. Діапазон, що містить медіану, виділено на графіку.

ЗАКОНИ ГРОШЕЙ від Брайана Трейсі

Повірте, що володієте безмежними можливостями. Єдине питання щодо грошей, — наскільки сильно ви цього хочете. Ви завжди вільні у своєму виборі. Ви самі відповідаєте за себе. Ніхто не зробить цього за вас. Все завжди у ваших руках.

ЗАКОН ДОСТАТКУ

У нашому світі грошей достатньо для всіх, кому вони дійсно потрібні і хто готовий підкоритися законам. Ваше ставлення до грошей, «установка на достаток» або «установка на убогість» впливає на те, станете ви багатим чи ні.

Наслідки із закону достатку:

- ▶ Люди стають багатими тому, що вирішують стати багатими.
- ▶ Люди бідні тому, що ще не вирішили стати багатими.
- ▶ Одне з кращих вкладень часу і грошей — їх вкладення в розвиток здатності заробляти.

ЗАКОН ОБМІНУ

Гроші — це посередник, за допомогою якого люди обмінюють свою вкладену у виробництво товарів і послуг працю на товари і послуги інших людей.

Наслідки із закону обміну:

- ▶ Гроші — міра цінності, її люди привласнюють товарам і послугам.
- ▶ Інші люди розглядають вашу працю як фактор виробництва або вартості.
- ▶ Кількість ваших грошей — міра цінності вашого вкладу з точки зору інших.
- ▶ Гроші — наслідок, а не причина.
- ▶ Щоб збільшити кількість грошей, які ви отримуєте, ви повинні збільшити цінність праці, яку ви вкладаете.

ЗАКОН КАПІТАЛУ

Вашим найціннішим капіталом є ваш фізичний і розумовий капітал, ваша здатність заробляти. Кількість грошей, яку вам платять сьогодні, є безпосередньою мірою того, до якої міри ви розвинули свою здатність заробляти до теперішнього часу.

Наслідки із закону капіталу:

- ▶ Найбільш цінний ресурс — це час, це насправді все, що ви можете продати.
- ▶ Час і гроші можна витратити або інвестувати. Якщо ви витрачаєте їх, вони йдуть назавжди. Ви не зможете їх повернути. Вони стають вартістю, що канула в минуле.
- ▶ Одне з кращих вкладень часу і грошей — їх вкладення в розвиток здатності заробляти.

ЗАКОН ЗАОЩАДЖЕНЬ

Фінансова свобода приходить до людини, яка відкладає не менше 10% своїх доходів протягом всього життя.

Наслідки із закону заощаджень:

- ▶ Заплати спочатку собі.

ШВИДКО НАВЧАЙТЕСЯ ТОГО, ЩО ПІДНІМЕ ВАМ ЦІНУ!

Вам необхідно скласти список навиків і умінь, яких вам не вистачає для збільшення доходів. Швидко «прокачати» навик комунікації, навик торгів і переговорів, навик написання текстів, навик самопрезентації, навик ораторського мистецтва тощо. Тобто, ви спочатку будете загальну картину того, чого вам не вистачає, а потім методично, крок за кроком, починаєте «швидко прокачувати» (ключове слово «швидко») ці навички. Якщо ви будете чомусь вчитися довго, це буде вже нікому не потрібно. Шукайте ті можливості, завдяки яким ви можете швидко отримати якісь грошові навички.

Правила економної поведінки

	Так	Ні
1. Розробляю меню на тиждень для всіх членів сім'ї: сніданки, обіди та вечері.	☐	☐
2. Розраховую, які і скільки продуктів буде потрібно на тиждень/місяць.	☐	☐
3. Готую по сезону. Салат зі свіжих помідорів та огірків взимку може влетіти в копійчку. Капуста і морква в цей час року набагато дешевше.	☐	☐
4. Складаю план закупівлі з урахуванням того, які категорії продуктів, де, коли і скільки вигідно купити.	☐	☐
5. Складаю список покупок і строго дотримуюся.	☐	☐
6. Веду список покупок на мобільному додатку.	☐	☐
7. Порівнюю ціни в різних магазинах.	☐	☐
8. Намагаюся закуповуватися раз в тиждень. Вважаю, що підхід «Сьогодні куплю сир, а завтра зайду і докуплю яйця» веде до незапланованих витрат.	☐	☐
9. Відвідую сільськогосподарські ярмарки. Зазвичай вони проходять восени і навесні, і там можна дуже вигідно купити фермерські продукти.	☐	☐
10. Уникаю імпульсивних покупок. Не купую продукти не з списку тільки тому, що вони дешеві або раптом захотілося.	☐	☐
11. Стежу за кулінарними сайтами – там «Бюджетні» рецепти.	☐	☐
12. Використовую дисконтні карти.	☐	☐
13. Купую оптом. Борошно, цукор, сіль, макарони і спеції потрібні завжди. Плюс у них тривалий термін зберігання. Значить, можна брати про запас.	☐	☐
14. Дивлюся вниз: не лінуюся нахилитися і вивчати нижчий асортимент. За правилами мерчандайзингу найдорожчі товари розміщуються на полицях на рівні очей покупця, а найдешевші – на нижніх стелажах.	☐	☐
15. Відвідую лише ті відділи, які потрібні (ділю продукти в списку по групах: м'ясо, овочі і так далі).	☐	☐
16. Магазин відвідую ситим.	☐	☐
17. Відключаю «автопілот». Обираю продукти уважно.	☐	☐
18. Не переплачую за ім'я. Продукти відомих марок коштують дорожче. Але це не завжди гарантія якості і смаку.	☐	☐
19. Зберігаю чеки. Вони допомагають вести сімейний бюджет.	☐	☐
20. Звертаю увагу на вагу і літраж. Порівнюю різницю у вазі або об'ємі продуктів. Вигідніше брати «повноцінний» кг, ніж упаковку в 940 грамів.	☐	☐
21. Роблю заготовки.	☐	☐
22. У першу чергу використовую продукти, що швидко псуються. Наклеюю на них яскраві стікери: «з'їсти до четверга», «використовувати до кінця тижня» і т.д.	☐	☐
23. Дотримуюсь умов зберігання продуктів	☐	☐

ПІДРАХУЙТЕ КІЛЬКІСТЬ ЗНАКІВ В СТОВПЧИКУ «ТАК»

ЩО ВИ ТЕПЕР ДУМАЄТЕ ПРО ЕКОНОМНУ ПОВЕДІНКУ?

БАГАТІ І БІДНІ: 10 основних відмінностей

Головна відмінність — це спосіб мислення. Як відомо, думки породжують дії, а дії — результат. Відмінності в мисленні багатих і бідних викликані причинно-наслідковими зв'язками, які призводять до різних фінансових результатів.

1. ОСОБИСТИЙ ЗРІСТ

Багаті постійно вчаться і розвиваються.

Бідні вважають, що знають достатньо.

2. ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ

Багаті платять за фінансову грамотність.

Бідні платять за фінансову безграмотність.

3. РОБОТА

Багаті змушують гроші працювати на себе.

Бідні працюють заради грошей.

4. ЧАС

Багаті обмінюють гроші на гроші.

Бідні обмінюють час на гроші.

5. ДОХІД

Багаті зосереджені на пасивний дохід.

Бідні зосереджені на трудовому доході.

6. ВИТРАТИ

Багаті витрачають значно менше, ніж заробляють.

Бідні витрачають все, що заробляють.

7. КАПІТАЛ

Багаті думають про те, як примножити свій капітал.

Бідні думають про те, як витратити.

8. АКТИВИ

Багаті купують активи.

Бідні купують пасиви — те, що забезпечить витрати.

9. КРЕДИТ

Для багатьох кредит — можливість заробити додаткові гроші.

Для бідних кредит — це можливість витратити гроші, ще навіть не зароблені.

10. ЖИТТЄВА ПОЗИЦІЯ

Багатий говорить: «Я створюю своє життя»

Бідний каже: «Життя — це те, що зі мною відбувається»

Всі заможні люди володіють капіталом!

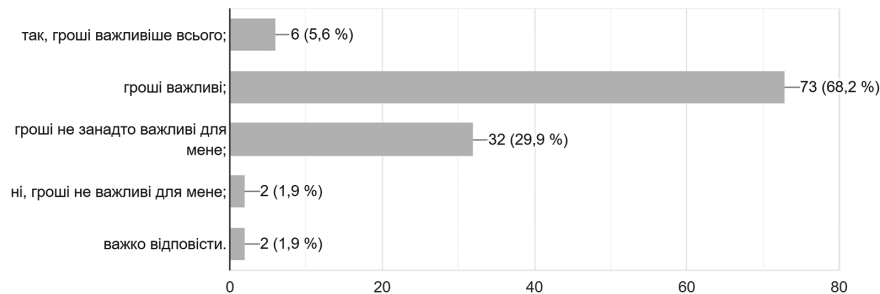
ЧИТАВ чи НІ?

ЩО ТЕПЕР ДУМАЄТЕ ПРО ВІДМІННОСТІ?

Договір з собою про фінансове життя

Фінансове життя - це та сфера життя, де ми вирішуємо питання, пов'язані з грошима. Скільки ми заробляємо, як ми витрачаємо, чи вистачає нам на всі потреби, чи вміємо ми планувати свої гроші, якими фінансовими продуктами ми користуємося, є у нас накопичення на майбутнє, чи можемо ми дозволити собі все, що хочемо — всі ці питання відносяться до нашого фінансового життя..

Чи вважаєте Ви, що гроші для Вас важливі?

Укладіть угоду з собою про те, що ви готові рухатися в бік поліпшення і розвитку. Ніхто, крім вас самих не зможе вплинути на ваше рішення і ніхто, крім вас самих, не зможе нести відповідальність за ваші фінансові успіхи і помилки.

Договір з собою

Я, _____, розумію, що зміни фінансового життя в кращий бік починаються з відповідей на питання:

Що не влаштовує зараз:

Що хочу змінити:

До чого хочу прийти:

Тому я приймаю рішення діяти таким чином:

Дата _____

Підпис _____

АКТИВИ ТА ПАСИВИ

АКТИВИ — це те, що приносить вам гроші.

До активів можна віднести всі ваші фінансові вкладення, які:

- ▶ генерують постійний фінансовий (пасивний) дохід
- ▶ і (або) з плином часу збільшують свою вартість.

НАЙБІЛЬШ ПОПУЛЯРНІ АКТИВИ:

- **Банківські вклади.** Гроші вкладені під % в банк і приносять прибуток.
- **Облігації.** Купивши довгострокові облігації, ви зможете створити постійне джерело отримання прибутку на довгі роки.
- **Акції.** Купівля акцій — це придбання частки бізнесу, який з плином часу буде збільшуватися в ціні і ви маєте право розраховувати на щорічний розподіл прибутку, пропорційно купленим вами акціям.
- **Нерухомість.** Вкладаючи гроші в покупку цього активу, ви гарантуєте собі постійний приплив готівки від орендних надходжень.
- **Піфи і інші інвестиційні вкладення.** Ви віддаєте свої фінанси під управління професіоналів за певний відсоток.
- **Гроші в борг.** Звичайно, якщо ви даєте в борг під певний відсоток.
- **Придбання активів, вартість яких з часом буде зростати.** Що це за активи? Золото, срібло і інші дорогоцінні метали. Предмети колекціонування: картини, марки, рідкісні монети.

ПАСИВИ — це те, що забирає ваші гроші. До пасивів можна віднести:

- **Іпотечні кредити** (під нерухомість).
- **Споживчі кредити**, взяті на покупку речей, розваги.
- **Все ваше майно** (квартира, автомобіль, побутова техніка, гаджети, речі).
- **Гроші в борг.** Навіть якщо вам дали в борг по дружбі, з урахуванням того, що вам потрібно повернути тільки основну суму, без будь-яких відсотків — це теж є пасивом.

ЩО РОБИТИ З АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ?

1. Визначте розмір ваших пасивів, тобто ваші поточні потреби або щомісячні витрати.
2. Подивіться, від чого можна відмовитися, або що можна урізати.
3. Тепер визначте ваші активи: що вам приносить гроші.
4. А тепер порівняйте різницю між вашими активами і пасивами. Тобто, скільки грошей ви витрачаєте, а скільки грошей приносять вам ваші активи.
5. Потрібно прагнути до того, щоб доходи від активів перевищували ваші витрати від пасивів. Поставте за мету вийти на дохід від активів в розмірі 10% від ваших пасивів, далі — на 20%...

АУДИТ ВЛАСНИХ ФІНАНСОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

АКТИВИ

ПАСИВИ

ДОХОДИ

ВИТРАТИ

СТРАХУВАННЯ

СТРАХУВАННЯ — це спосіб захисту від певних ризиків у майбутньому, шляхом сплати невеликих грошей в сьогоднішній день, щоб отримати грошову виплату і якимось чином компенсувати фінансові втрати, якщо ці ризики реалізуються. Ви зможете перед'явити заздалегідь куплений страховий поліс і отримати грошову компенсацію.

СТРАХОВИЙ ВИПАДОК — це можлива неприємна подія в майбутньому. Згідно з угодою про отримання страхового поліса, саме в цьому випадку буде виплачена компенсація. Виділяють 3 основних види страхування: страхування майна, життя та відповідальності.

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ: страховим випадком може вважатися не тільки смерть, а й дожиття, тобто досягнення узгодженого в договорі страхування терміну (дня дожиття). Придбання такої страховки — накопичувального страхування життя — схоже на заощадження: спочатку клієнт передає свої гроші в фінансову організацію, а через кілька років забирає назад збільшену суму.

СТРАХУВАННЯ МАЙНА: заздалегідь визначають, яку суму отримає клієнт, якщо його майно буде вкрадено, зламається, згорить і так далі. Зазвичай ця сума дещо менша, ніж гроші, за які можна купити нову річ.

СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: страховим випадком вважається залучення до відповідальності за шкоду, заподіяну іншим людям. Це означає, що збиток постраждалій стороні за вас заплатить страхова компанія.

СТРАХОВА СУМА — це сума, визначена договором страхування, в межах якої страховик зобов'язується виплатити страхове відшкодування. А страхове відшкодування — це гроші (в розмірі страхової суми або її частини), які будуть виплачені застрахованій людині при настанні страхового випадку.

СТРАХОВА КОМПАНІЯ — це комерційна організація, яка за певну винагороду, зобов'язується відшкодувати збитки, що виникли в результаті настання страхового випадку. Будь-якій компанії, яка хоче займатися страховою діяльністю, необхідно отримати ліцензію, так як страхування — ліцензована діяльність.

СТРАХОВИЙ ВНЕСОК — це гроші, які людина платить при покупці поліса, щоб його застрахували. Величина страхового внеску залежить від параметрів:

- **страхова сума** — чим вище страхова сума, тим більше страховий внесок.
- **вартість майна** — чим більше вартість майна, тим більше страховий внесок.
- **термін страхування** — чим більше період страхування, тим більше і страховий внесок.

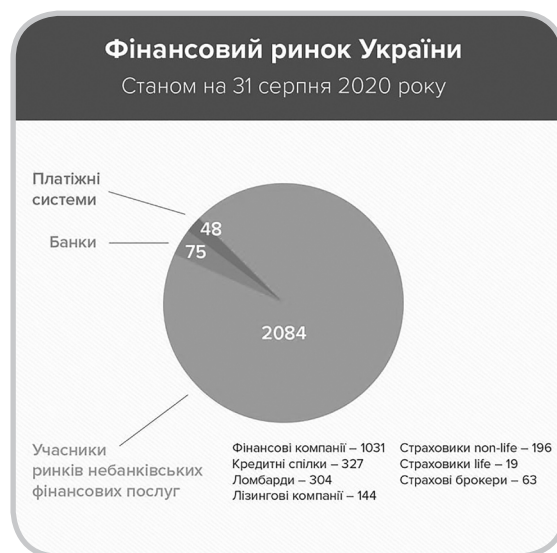
На що звернути увагу при укладанні договору страхування?

- ▶ Наявність ліцензії страхової компанії.
- ▶ Перелік страхових ризиків і винятків (за що страховик не заплатить).
- ▶ Термін і час дії договору.
- ▶ Наявність франшиз (суми, які ви відшкодовуєте самостійно).
- ▶ Територія страхового покриття (в яких країнах діє).
- ▶ Хто є вигодонабувачем (хто в яких випадках отримує страхове відшкодування).
- ▶ Способи і зручність оплати внесків.
- ▶ Умови дострокового розірвання договору.
- ▶ Порядок ваших дій при настанні страхового випадку.

Станом на 31 серпня в Україні діють 75 банків та 2084 учасники ринків небанківських фінансових послуг.

За даними Національного банку, серед них **понад 2 тис.** небанківських фінустанов:

- **196** ризикових (non-life) та 19 лайфових (страхування життя)
- **304** ломбарди
- **327** кредитних спілок
- **144** лізингові компанії, які не є фінустановами
- **1031** фінансова компанія (які мають ліцензії на кредитування, лізинг, факторинг, надання гарантій, переказ коштів та обмін валют)
- **63** страхові брокери

ДЕПОЗИТ

Саме слово «**БАНК**» походить від італійського «banco» - лава, на якій міняйли розкладали монети. Поступово лави розрослися, кількість послуг, що надаються збільшилася, і зараз можна виділити три основні напрями діяльності банків:

- 1. Банк приймає вклади**, або бере на зберігання чужі гроші. Можна сказати, що банк позичає гроші у всіх бажаючих. За користування грошима банк виплачує вам відсотки.
- 2. Банк сам може позичити гроші** — видати вам кредит. У цьому випадку плата за користування чужими грошима лежить на вас: ви повинні в певний термін повернути не тільки займану суму, але і відсотки.
- 3. Банк допомагає**, коли ви хочете заплатити або передати гроші тому, хто знаходиться далеко і не може або не хоче безпосередньо брати гроші у вас. Природньо, як комерційне підприємство за свою послугу банк бере плату — комісію.

ЧОМУ ЗРУЧНО ВІДКРИТИ БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД?

Якщо не тримати гроші в банку, то їх доведеться зберігати вдома або носити з собою — в гаманці, в кишені. Поки грошей небагато, це не завдасть зайвих клопотів.

ІНФЛЯЦІЯ — це стійка тенденція до зростання цін, в результаті якого гроші знецінюються. Інфляція - головний ворог заощаджень, її завжди потрібно мати на увазі.

БАНКІВСЬКІ ВКЛАДИ — це один із способів змусити гроші працювати і зменшити вплив інфляції. Як бачите, використання банківських вкладів має дві великі переваги: зручність зберігання грошей і відсотки, які отримує вкладник.

БАНКИ збирають гроші у вигляді депозитів у вкладників та інвестують їх у вигляді кредитів тим, хто потребує фінансування. Таким чином, вкладники та боржники не пов'язані напругою і навіть якщо окремі з позичальників не виконають своїх зобов'язань, банки зазвичай можуть розрахуватись з вкладниками.

СТРАХОВІ КОМПАНІЇ збирають страхові премії у страхувальників в обмін на обіцянку компенсувати збитки у випадку настання страхової події.

ІНВЕСТИЦІЇ

ІНВЕСТУВАННЯ — це придбання активів з метою отримання доходів у майбутньому. Багато людей вважають, що справжніми інвестиціями можуть бути тільки вкладення в реальні активи (нерухомість, дорогоцінні камені, предмети мистецтва і т.д.). Численні фінансові активи значно розширюють можливості для вкладень. Інвестуючи в будь-який фінансовий актив, ви купуєте право на отримання доходу, який визначається згідно із заздалегідь обумовленими правилами.

ІНВЕСТИЦІЇ — вкладення грошей або будь-яких інших ресурсів з метою отримання прибутку. Тобто, здійснюючи інвестиції, ми витрачаємо наші гроші на щось, і це щось в майбутньому принесе нам більше грошей, ніж ми на нього витратили. Інвестування відбувається через придбання активів, тобто речей, які мають вартість.

Реальні активи — це земля, будівлі, товари тощо. **Фінансові активи** — це права вимоги на реальні чи інші фінансові активи, до них належать акції, облігації, опціони, ф'ючерси тощо. Ті з них, торги за якими проводяться на організованих майданчиках (біржах), називаються цінними паперами. Сукупність фінансових активів особи називають портфелем.

Фінансові радники допомагають індивідуальним інвесторам ухвалювати інвестиційні рішення, обирати окремі цінні папери та формувати портфель.

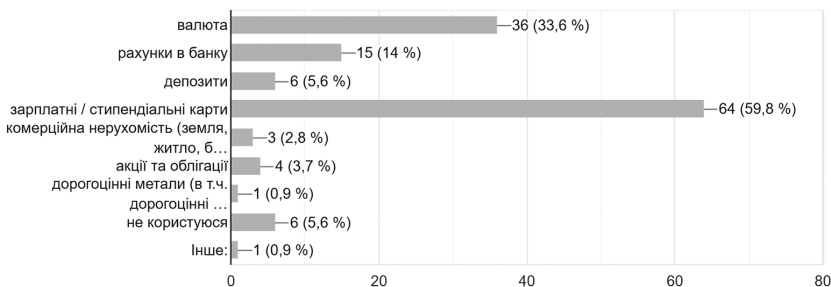
Фінансові планувальники — фахівці, які допомагають інвесторам зрозуміти їхні майбутні фінансові потреби та визначити інвестиційні цілі.

Розстрочка — це спосіб оплати, при якому вартість товару або послуги виплачується частинами з певним часовим інтервалом.

Приблизна структура активів у заможних людей:

- 20%** цінні папери та взаємні фонди;
- 30%** пенсійні плани;
- 20%** нерухомість;
- 20%** бізнес;
- 10%** інші активи (в тому числі ліквідні кошти в банках).

Чи користуєтеся Ви такими фінансовими інструментами?

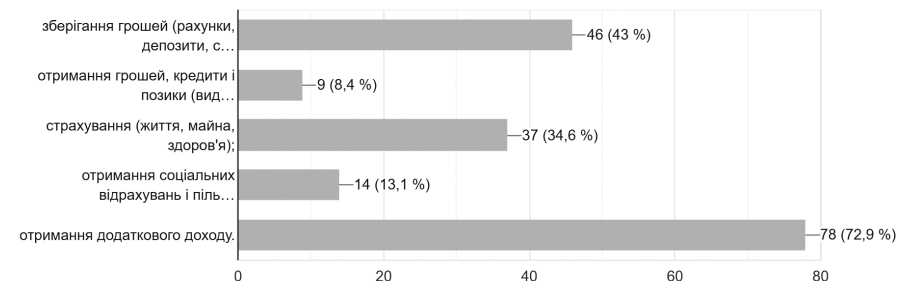
ФІНАНСОВІ ЗВИЧКИ

З самого першого дня ми повинні почати працювати над фінансовими звичками, розширюйте ваш список корисних фінансових звичок.

ЗВИЧКА	Уже роблю	Треба почати
Враховую витрати		
10% від будь-яких доходів зберігаю на спеціальному рахунку		

ЩО ВИ ТЕПЕР ДУМАЄТЕ ПРО ВАШІ ФІНАНСОВІ ЗВИЧКИ:

Якими послугами у фінансовій сфері хотілося б користуватися, але Ви не знаєте як? Виберіть один або кілька варіантів відповідей

КРЕДИТ

Кредит — банк дає в борг, а Позичальник повинен повернути йому отриману суму і сплатити відсотки. Крім ставки відсотка, банк може брати комісії за роботу.

Позитивні моменти:

- Покупка товару за його повну вартість, не витрачаючи власних грошей;
- Планування внесення платежів у графіку;
- Виплата вартості покупки протягом тривалого часу.
- Можливість погашати борг поступово.

Недоліки:

- Переплата. Повна оплата переноситься в майбутнє і розтягується в часі. Але в результаті сума збільшується — це дуже важливо!
- Якщо позичальник порушує графік платежів, то він сплачує штрафи.
- Складність отримання. Збір документів і розгляд заявки.
- Наявність додаткових комісій.

Питання для самоперевірки	Ваша відповідь	+/-
Ви маєте особистий досвід використання кредитної картки?		
Як ви оцінюєте свій досвід використання кредитної картки?		
Яке відношення до використання кредитних карт у ближньому колі (родичі, друзі)? Опишіть однією фразою.		
Ви уважно читали кредитний договір?		
Ви задавали додаткові уточнюючі питання співробітникам банку при оформленні картки? Які питання задавали?		
Чи ведете виписмовий/автоматизований облік по термінам погашення кредиту?		
Чи ведете ви письмовий/автоматизований облік поточним витратам по карті?		

РАЗОМ: «+» відповідь емоційно позитивна та «-» емоційно негативна
Підрахуйте загальну кількість +/- й зробіть відповідний висновок.

ЩО ВИ ТЕПЕР ДУМАЄТЕ З ПРИВОДУ КРЕДИТІВ?

ФІНАНСОВЕ ШАХРАЙСТВО

Фінансове шахрайство — вчинення протиправних дій в сфері грошового обігу шляхом обману, зловживання довірою і інших маніпуляцій з метою незаконного збагачення. Щоб уникнути розкрадання коштів з вашої картки дотримуйтесь наступних правил:

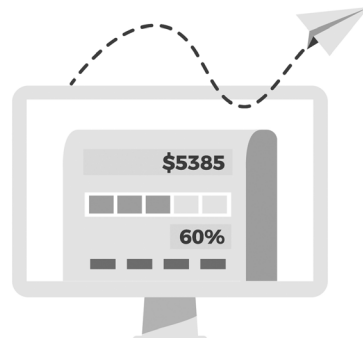
- При використанні банкомату уважно огляньте поверхню над ПІН-клавіатурою і пристрій для прийому карти на предмет знаходження сторонніх прикріплених предметів.
- Закривайте рукою клавіатуру при введенні ПІН-коду
- Не передавайте банківську карту стороннім.
- Вимагайте проведення операцій з картою тільки в особистій присутності, не дозволяючи відносити карту з поля зору.
- Нікому ніколи не повідомляйте ваш пін-код або код з смс-повідомлення.
- Пам'ятайте: Банки та платіжні системи ніколи не надсилають листів і не дзвонять на телефони своїх клієнтів з проханням надати їм дані рахунків.
- Підключіть послугу SMS-повідомлень, майте при собі телефон служби підтримки.
- Зберігайте ПІН-код окремо від карти й при його втраті негайно заблокуйте карту.
- Не відкривайте сайти платіжних систем за посиланням (наприклад, в листах), перевіряти, який URL варто в адресному рядку.
- Робіть покупки в інтернеті за допомогою окремої банківської карти на перевірених сайтах.
- Ніколи нікому не повідомляйте ваші паролі. Вводити паролі можна і потрібно тільки на самих сайтах платіжних процесорів.
- Не зберігайте файли з секретною інформацією на недостатньо надійних носіях інформації.
- Листи про проблеми з вашим рахунком у будь-якій платіжній системі, що вимагають переходу на сайт і будь-яких дій від вас, видаляйте.
- У 99% випадків платежі, які ви робите онлайн, скасувати не можна. Тому не поспішайте, подумайте, перш ніж заплатити за товар або послугу.

Види шахрайства

- **«Ви виграли приз ...»** — просять прислати підтверджуючу СМС, внести «реєстраційний внесок» через інтернет-гаманець, купити картку передоплати і передзвонити, назвавши код. Отримавши «внесок», шахрай зникає, а обіцяний приз теж розчиняється.
- **«Мама, я потрапив в аварію»**, коли шахрай відправляє СМС або дзвонить з неприємною новиною, «жертва» в паніці переказує кошти на рахунки зловмисників.
- **«Блокування картки»**. На мобільний телефон приходить СМС «Ваша банківська карта заблокована. З питань розблокування звертайтеся за телефоном ...». «Жертва» передзвонує за вказаним номером і «співробітник банку», яким є шахрай, пропонує пройти до банкомату і зробити кілька операцій під диктовку. Результат не змусить себе довго чекати — гроші з карти перейдуть на рахунок шахраїв.

ЩО ТАКЕ ШАХРАЙСТВО В ІНТЕРНЕТІ?

Інтернет-шахрайство існує стільки ж, скільки люди користуються всесвітньою павутиною, і з кожним роком актуальність боротьби з ним зростає. Примітно, що потрапляють у сіті зловмисників не тільки новачки, але і досвідчені користувачі.

Визначення інтернет-шахрайства, законодавець помістив в термін «шахрайство» (ст. 190 Кримінального Кодексу України) — заволодіння чужим майном за допомогою введення в оману або зловживання довірою іншої людини. Розслідуванням таких правопорушень займається спеціальний відділ правоохоронних органів — кіберполіція.

ПРОПОЗИЦІЇ ДОПОМОГИ В ПОГАШЕННІ БОРГУ

Спрямована на користувачів, які оформили швидкий кредит онлайн або банківський займ і бажають вигідніше його позбутися. Але насправді — такі «помічники» частіше є шахраями, які знайшли дані про клієнта. Їхня головна мета — переконати такого позичальника, що вони зможуть позбавити його від кредиту. І як тільки це вдасться, вони попросять аванс, після отримання якого, змінять контактні дані.

ФІШИНГ

Вид шахрайства, метою якого є виманювання у довірливих або неуважних користувачів мережі персональних даних клієнтів онлайн-аукціонів, сервісів з переказу або обміну валюти, інтернет-магазинів.

ВІШИНГ

Телефонне шахрайство, пов'язане з виманюванням реквізитів банківських карток або іншої конфіденційної інформації, примушуваннями до переказу коштів на картку злодіїв. Є найпоширенішим способом крадіжки коштів із рахунків.

СМІШИНГ

Вид фішингу через SMS. Шахраї відправляють жертві SMS-повідомлення, що містить посилання на фішинговий веб-сайт і мотивуюче повідомлення увійти на цей сайт.

КАРДИНГ

Рід шахрайства, при якому проводиться операція з використанням платіжних карток або їх реквізитів, яка не ініційована або не підтверджена її власником.

ФРОД

Це метод перевищення ліміту кількості відправлених SMS-запитів, обумовлений технічними можливостями платформи операторів мобільного зв'язку, що дає змогу абоненту замовляти послуги, фактично не оплачуючи їх. У загальному розумінні — це не-санкціоноване використання послуг стільникового зв'язку.

Шахрайство з картками

Може статися з кожним, хто повідомив третім особам свої платіжні дані (номер картки, термін дії та CVV-код) або втратив свою банківську карту і не заблокував її. В такому випадку зловмисник може користуватися грошима іншої людини і навіть взяти на нього кредит.

Фіктивні інтернет-магазини

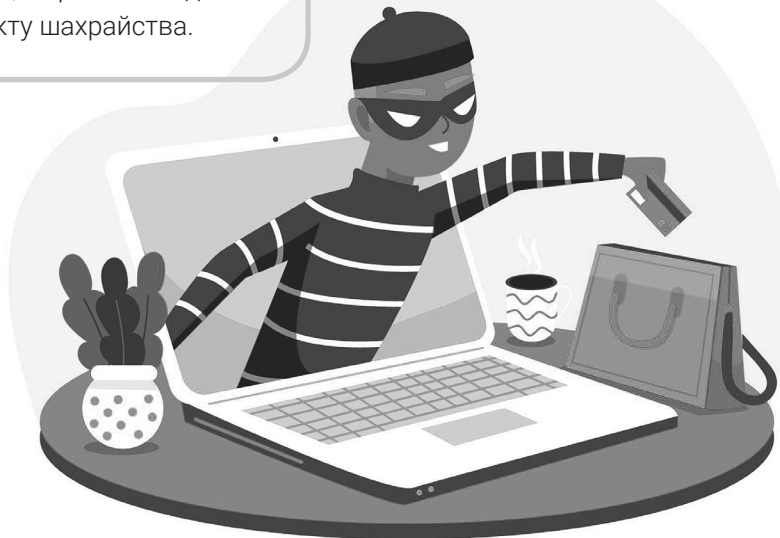
Від реально існуючих розпізнати до прямого контакту не можливо. Схема така — шахрай зв'язується з користувачем від імені представника магазину і просить перевести частину або всю суму оплати за бажаний товар. Після отримання грошей шахрай залишить жертву без товару.

ЯК НЕ СТАТИ ЖЕРТВОЮ ШАХРАЇВ В ІНТЕРНЕТІ?

- 1 Не надавати особисті дані на незнайомих сайтах. Паспортні і платіжні дані, телефон, логін і пароль в інтернеті надавати тільки в разі 100% впевненості, що перебуваєте на офіційних сайтах.
- 2 Не робити великих передоплат при покупці в інтернет-магазині. Краще використовувати спосіб покупки – накладений платіж. Тоді можна отримати товар, оглянути його і після цього оплатити.
- 3 Не користуватися підозрілими сервісами або пропозиціями інших людей. Люди або сервіси, що пропонують швидкий зарібок або допомогу в рішенні кредитних труднощів часто виявляються шахраями.

Якщо ви стали жертвою шахраїв в інтернеті, перше, що потрібно зробити – звернутися в поліцію. Зателефонуйте за **номером 102** або вирушайте до найближчого відділення, зібравши всі докази факту шахрайства.

ПЕНСІЇ

Дивовижна статистика: українці не надто замислюються про власну старість, але при цьому саме пенсійну реформу називають однією з найактуальніших проблем держави.

Пенсія — це регулярна грошова допомога, яка виплачується людині при настанні певного віку або інвалідності. А якщо помирає людина, то пенсію у зв'язку з втратою годувальника можуть отримувати його близькі. Виплата пенсії - це вид страхування, яке компенсує зниження доходу людини або сім'ї..

Якщо в Україні не реформують пенсійну систему, то в Пенсійному фонді не залишиться грошей для майбутніх пенсіонерів. Україна, як і будь-яка інша європейська країна, переживає старіння нації. Тобто народжується все менше дітей, а частка пенсіонерів у населенні стає все більше. За деякими прогнозами через 30 років 10 українців будуть утримувати 23 пенсіонерів. Але цьому всьому можна допомогти пенсійною реформою, яку в Україні обговорюють уже кілька років.

В 2003 році (!!!) була проведена пенсійна реформа, яка повинна була забезпечити перехід від радянської солідарної пенсійної системи. Прийняли закони, що передбачають, що в Україні буде три рівні пенсійної системи.

I рівень. СОЛІДАРНИЙ

Коли із зарплати платяться податки в пенсійний фонд.

II рівень. НАКОПИЧУВАЛЬНИЙ

Коли людина протягом свого трудового життя платить на свій рахунок певні відрахування, ці кошти працюють в економіці країни, потім з цих накопичень людина отримує так звану другу пенсію.

III рівень. ДОБРОВІЛЬНЕ накопичувальне пенсійне забезпечення.

Зараз такі пенсійні накопичення мають тільки 7% українців працездатного віку.

Як залучити інших 93% громадян до культури пенсійних заощаджень? У США і Західній Європі прийнято відкладати на майбутню пенсію чи не з першої зарплати. В Україні біда з довгостроковим плануванням. Раніше було все розписано: школа, університет, робота, а потім і державна пенсія. Зараз ситуація змінилася, але відчуття гарантованого майбутнього залишилося.

Середній розмір пенсії в Харківській області на початок 2020 року склав **3131 грн.**

КОЛИ ПІТИ НА ПЕНСІЮ

з 1 СІЧНЯ 2018

- У **60** - за наявності **25 років** стажу
- У **63 - 15-25 років** стажу
- У **65** - якщо на **01.01.2019** є **15-16 років** стажу.
Якщо стаж менше **15 років** - соцдопомога

з 2019

Запроваджується накопичувальна система загальнообов'язкового пенсійного страхування. Вона не торкнеться тих, кому на **1 січня 2019 року** залишилося менше **10 років до пенсії**.

з 2021

- **ЩОРІЧНА ІНДЕКСАЦІЯ ПЕНСІЙ:**
- Підвищення середньої зарплати
- **50%** зростання зарплати за попередні **3 роки**
- **50%** зростання індексу споживчих цін за минулий рік

з 2028

- Для виходу на пенсію потрібно буде мати **35 років**
- За наявності 40 і більше календарних років страхового стажу, пенсію дадуть у будь-якому віці

13 700 - максимальна пенсія

- Держслужбовцям, прокурорам, нардепам, вченим

Скасують пенсії за вислугу років, крім:

- Артистів зі стажем 20-35 років;
- Працівників зі шкідливими і важкими умовами праці;
- Людей з інвалідністю;
- Матерів, які виховали 5 дітей, та інвалідів дитинства (в 50 років);
- Військових - учасників бойових дій (55 років з 25 роками стажу).

До 2004 року зараховують трудовий стаж за записами в трудових книжках.

Страховий стаж — це період, протягом якого працівник був застрахований або підлягав страхуванню, щомісячно виплачуючи внесок не менше мінімального. До 2004 року досвід роботи зараховується в трудовій книжці за місцем роботи або місцем навчання.

ЩО НЕОБХІДНО ДЛЯ МІНІМАЛЬНОГО СТРАХОВОГО СТАЖУ:

1. Оформитися на роботу офіційно.

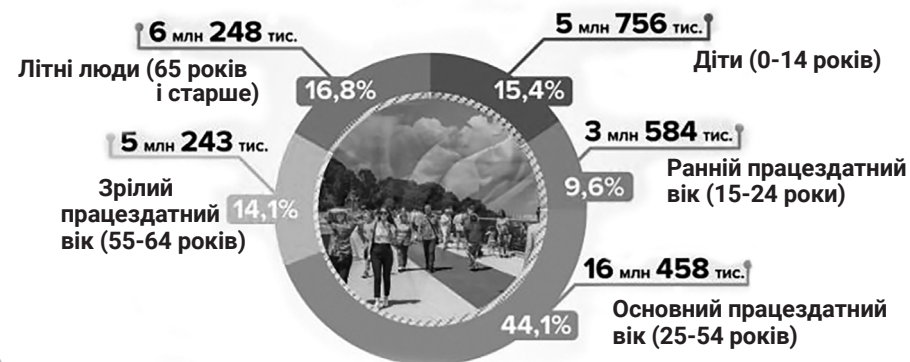
2. З 2012 року у кожного застрахованого працівника є персональна облікова картка з інформацією, скільки він працює, яка у нього зарплата, скільки періодів може зарахуватися до пенсії.

3. Дані про розмір своєї пенсії можна отримати на веб-порталі Пенсійного фонду.

Як це не здається дивним, але у 90% людей в Україні відсутні навіть елементарні фінансові плани - плани фінансового захисту. Звичка жити тільки сьогоднішнім днем дуже часто призводить до великих труднощів в разі економічних, політичних, соціальних змін.

Якщо ваш вік сьогодні менше, ніж 35 років — то мусите збирати на свою пенсію самі, використовуючи можливості страхових компаній, банків, недержавних пенсійних фондів та створення джерел пасивного доходу!

НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЗА ВІКОМ

ЩО ВИ ТЕПЕР ДУМАЄТЕ ПРО ВАШІ ПЕНСІЙНІ НАКОПИЧЕННЯ:

БЮДЖЕТ

БЮДЖЕТ:

- ▶ Інструмент, що дозволяє вам зрозуміти, на що ви витрачаєте гроші.
- ▶ Інструкція, яка допомагає витратити гроші на найбільш важливі цілі.
- ▶ Це план доходів і витрат на певний період часу.

Доходи бюджету — це всі види фінансових надходжень, які служать матеріальною базою для функціонування суб'єкта, покриття його потреб.

Витрати — це витрати, які призводять до зменшення активів суб'єкта бюджетування в зв'язку з виникненням зобов'язань і задоволенням його потреб. Всі витрати за період повинні бути включені в розрахунок.

Всі витрати діляться на види, а види розподіляються за статтями:

- **Поточні** — йдуть на забезпечення поточної діяльності держави, організації або сім'ї. Це ті витрати, які не можна відкласти, вони необхідні саме зараз.
- **Капітальні** - вкладення в довгострокові проекти, великі покупки в майбутньому, інвестиції, надання кредитів іншим суб'єктам.

БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ І ПРОФІЦИТ

Бюджет повинен бути збалансований, тобто дохідна частина дорівнює видатковій частині. Зазвичай виникає дисбаланс, який показує, чи є у підприємства проблеми або діяльність за минулий період була ефективною.

Дефіцит — це стан, коли сума запланованих витрат перевищує обсяг надходжень.

Профіцит — це перевищення доходів над витратами за певний період.

СІМЕЙНИЙ БЮДЖЕТ

Складіть свій сімейний бюджет на місяць, вписавши всі можливі джерела доходу вашої сім'ї, виділивши постійні і змінні витрати. Поміркуйте і дайте відповідь на питання:

1. Яке основне джерело доходів в сім'ї

2. Назвіть найменші джерела доходу

3. На що сім'я витрачає найбільшу кількість грошових коштів

4. Перерахуйте обов'язкові платежі

5. На чому може заощадити родина

6. Підберіть синонім до слова «економія»

БЮДЖЕТ СІМ'Ї

ОСОБИСТЕ ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ

Особистий фінансовий план — це документ, що відображає поточне фінансове становище сімейного бюджету і активів, особисті фінансові цілі, реалістичний план їх досягнення. Для того, щоб зробити фінансовий план необхідно:

- ▶ визначити свої фінансові цілі
- ▶ порахувати їх майбутню вартість
- ▶ знайти відповідний темп руху до цілей

Визначення цілей — складання вашого особистого фінансового плану. Подія, прагнення, бажання; що я отримаю, що це мені дасть?

1. Що я хочу зробити?

2. Ким я хочу бути?

3. Що я хочу мати?

4. Що я хочу побачити?

5. Куди я хочу з'їздити?

6. Чим би я хотів поділитися?

7. Наскільки все це для мене важливо і чому?

ВИТРАТИ РОДИНИ

Стаття витрат	ФАКТ	ПЛАН
Щомісячні витрати		
Квартира		
Продукти		
Побутова хімія		
Телефон		
Електрика		
Моб. Телефон		
Ліки, лікарі		
Бензин для а / м		
Взуття		
Одяг		
Відсотки за кредитами		
Дача		
Дрібний ремонт квартири/меблі		
Відпочинок, розваги (без відпустки)		
Хобі		
Спорт		
РАЗОМ щомісяця		
ЩОРІЧНІ ВИТРАТИ		
Страховка		
Відпустка		
Абонемент в спортзал		
РАЗОМ щорічних разових		
РАЗОМ ВИТРАТИ ЗА РІК		

ДОХОДИ РОДИНИ

Стаття витрат	ФАКТ	ПЛАН
Щомісячні ДОХОДИ		
Заробітна плата		
Відсотки по депозиту		
Рента від здачі в оренду нерухомості		
Інші		
РАЗОМ щомісяця		
ЩОРІЧНІ ДОХОДИ		
Щорічний бонус		
Дивіденди по акціях		
Відпускні		
РАЗОМ щорічних разових		
РАЗОМ ДОХОДИ ЗА РІК		

ПІДСУМОК: ДОХІД – ВИТРАТИ = ІНВЕСТОВАНІ СУМИ (в місяць)

ПІДСУМОК: _____ – _____ = _____ (в місяць)

СТВОРЕННЯ ТАБЛИЦІ ПОДІЙ

Важливо починати планувати фінансові цілі заздалегідь, тоді досягнення їх буде легше і зажадає менших фінансових витрат. Важливий крок для забезпечення стабільності бюджету — формування «подушки фінансової безпеки». Краще, щоб її розмір відповідав тримісячній нормі ваших витрат. Як сформува-ти подушку безпеки? **Найпростіший спосіб — відкладати 10% від доходу.**

ПОДІЯ	Показники	Рік здійснення	Вартість
Авто			
Купівля квартири			
Переїзд в іншу країну			
Допомога батькам			
Навколосвітня подорож			
Гаджети (ноутбук/смартфон)			
Лікування/стоматологія			
Косметологія			
Хобі/активний відпочинок			
Саморозвиток (курси/тренінги)			
Фітнес/персональний тренер			
Друга вища освіта			
Весілля			
Народження дитини			
Навчання дитини			
Пасивний дохід			
Ваш варіант			

КАРТА ЦІЛЕЙ

Спочатку про себе, потім на папері, подібно архітекторіві –

РОКИ	2021	2022	2023	2024	2025	2026
ВІК						
КАР'ЄРА						
Професійний розвиток						
Особистий розвиток						
ЗДОРОВ'Я						
РОДИНА						
РЕЧІ						

потім поступово втілюєте їх у життя.

РОКИ	2027	2028	2029	2030	2031	2032
ВІК						
КАР'ЄРА						
Професійний розвиток						
Особистий розвиток						
ЗДОРОВ'Я						
РОДИНА						
РЕЧІ						

РІВНІ ФІНАНСОВОГО ЗАХИСТУ

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА:

Запас грошей, яких вистачить, на півроку життя, не працюючи.

ФІНАНСОВА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ:

Кількість грошей, якого вистачить на забезпечення свого рівня життя, тобто на забезпечення видатків незалежно від того, працюєте ви чи ні.

Йдеться про пасивний дохід: про вид доходу, який ви отримуєте незалежно від того, працюєте ви чи ні.

ФІНАНСОВА СВОБОДА:

Помножте 150 на бажаний дохід, тобто на бажаний рівень витрат і ви отримаєте капітал для фінансової свободи.

Наприклад, якщо бажаний дохід 10000 грн, то фінансова свобода: $10000 \times 150 = 1500000$ грн.

ФОРМУЛИ ФІНАНСОВОГО ЗАХИСТУ

1. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА

ФБ = 6 x Поточні витрати

6 x _____ = _____ ваша ФБ

2. ФІНАНСОВА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

ФН = 150 x Мінімальні витрати

150 x _____ = _____ ваша ФН

3. ФІНАНСОВА СВОБОДА

ФС = 150 * Бажаний дохід

150 x _____ = _____ ваша ФС

ЩО ПОТРІБНО ДЛЯ УСПІХУ в особистих фінансах

Подумайте і запишіть свої думки: що таке фінансова свобода і незалежність для вас особисто, які почуття і емоції стоять за цими поняттями?

1. Фінансова свобода для мене:

2. Коли навколо говорять про фінансовий успіх, я відчуваю:

3. Фінансова незалежність для мене:

Що ви тепер думаєте про ваші рівні фінансового захисту:

Зміст

Як протистояти фінансовим проблемам?	5
Про Фінанси	6
Соціопитування серед молоді з фінансової тематики.....	7
Розмір прожиткового мінімуму в Україні	8
Фінансовий консультант	10
Закони грошей від Брайана Трейсі	12
Основні способи економії.....	14
Багаті і бідні: 10 основних відмінностей.....	15
Договір з собою про фінансове життя	16
Активи та пасиви.....	17
Страхування.....	19
Депозит	21
Інвестиції.....	22
Фінансові звички	23
Кредит.....	24
Фінансове шахрайство	25
Пенсії.....	29
Бюджет.....	32
Особисте фінансове планування.....	34
Витрати та доходи родини	35
Створення таблиці подій.....	37
Рівні фінансового захисту	40
Рекомендовані книги про фінанси.....	44

РЕКОМЕНДОВАНІ КНИГИ ПРО ФІНАНСИ

- Роберт Г. Аллен «Множинні джерела доходу»
- К. Бакшт «Смак життя. Як досягати успіху, фінансової свободи і керувати своєю долею»
- Джо Вітале «Як робити гроші»
- Т. Харв Екер «Думай як мільйонер»
- Кім Кийосаки «Багата жінка»
- Роберт Кіосакі «Багатий тато – бідний тато»
- Роберт Кіосакі «Квадрант грошового потоку»
- Джордж Клейсон «Найбагатша людина в Вавилоні»
- Д. Конаш «Зберегти і примножити. Як грамотно і з вигодою управляти заощадженнями»
- О. С. Мельник «Страхування. Просто про складне»
- А.В. Паранич «Особистий фінансовий план. Інструкція по складанню»
- Беркш Л. Ріттенхаус «Баффет – інвесторам»
- В. Савенок «Мільйон для моєї дочки. Покроковий план накопичень»
- В. Савенок «Як скласти особистий фінансовий план»
- Брайан Трейси «21 непорушний закон грошей»
- Наполеон Хілл «Думай і багатій»
- Бодо Шефер «Гроші добре впливають на жінку»
- Бодо Шефер «Шлях до фінансової свободи. Перший мільйон за сім років»

ЩО ВИ ТЕПЕР ДУМАЄТЕ ПРО ФІНАНСОВУ КУЛЬТУРУ:

Ваші відгуки, побажання, зауваження та питання щодо співпраці, стосовно запровадження фінансової культури (консультування, тренінги та вебінари):

☎ +38 (050) 751-18-12 ✉ lilianna.semenuta@gmail.com

☎ +38 (067) 724-20-32 ✉ shefa182812@gmail.com

Дизайн і верстка Лук'яненко Н.І. ☎ +38 (097) 256-08-07